

CBAC TGAU

Cymraeg Craidd

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Uned 4 - Pâst Dannedd gyda
chydubyddiaeth i gylchgrawn IAW.

Addysgu o 2025

Dyfarnu o 2027

Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan
Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Yn arbennig i Gymru.
Yn barod i'r byd.

Pâst Dannedd

Bobol bach, dyna wers ddiflas! Roedd Lisa yn casáu Gwyddoniaeth. Roedd y pwnc yn anodd a'r athro'n llym.

Y peth gwaethaf oedd y ffaith ei bod hi'n eistedd nesaf at Ffion. Pam roedd hyn yn broblem? Wel, doedd hi a Ffion ddim yn dod ymlaen. Doedden nhw ddim yn ffrindiau – a dweud y gwir, roedd Ffion yn mynd ar nerfau Lisa. Roedd hi'n swnllyd, roedd hi'n ddwl ac roedd hi'n meddwl gormod o'i hunan – ym marn Lisa, beth bynnag.

ABCh nesa ac roedd gas gan Lisa ABCh hefyd – ond o leiaf roedd hi'n gallu eistedd ar bwys Cari, ei ffrind gorau.

Gwers ryfedd oedd hi – cystadleuaeth wirion gyda phâst dannedd. Roedd Syr wedi trefnu i dri grŵp gael ras tynnau'r pâst o'r tiwb. Roedd llawer o sgrechian a gweiddi a chwerthin – ac yna gofynnodd Syr iddyn nhw roi'r pâst yn ôl i mewn i'r tiwb. Roedd rhai yn defnyddio llwyau, roedd eraill yn defnyddio gwellt a rhai yn defnyddio pin o gefn bathodyn. Ond doedd dim byd yn gweithio. Roedd yr ystafell yn drewi o finlys ac roedd pawb yn chwerthin. Chwarddodd Lisa – yn enwedig pan gafodd Ffion bâst dannedd ar ei siwmper ddu a dechrau cwyno ei fod yn staenio.

Nod y wers, mae'n debyg, oedd rhywbeth am negeseunon ar y wê. Roedd Syr wedi sôn yn barod ei bod hi'n amhosib tynnau rhywbeth nôl ar ôl ei ddweud e ar y wê.

Ond wrth gwrs roedd Syr yn anghywir. Roedd Lisa yn gwybod bod y botwm "Dileu" yn gweithio. Roedd ei rhieni wedi gofyn sawl gwaith beth oedd hi'n wneud ar y wê ac wedi cerdded i mewn i'r ystafell fwytia pan roedd hi ar ganol clebran gyda ffrindiau. Ond wedi iddi wasgu'r botwm "Dileu" roedd popeth wedi mynd.

A beth bynnag, doedd dim angen iddi wneud hyn ers iddi gael ei ffôn newydd ar ei phen-blwydd. Nawr roedd ganddi'r wê ar flaenau'i bysedd trwy'r amser! Hefyd, roedd defnyddio'r ffôn llawer mwy preifat na defnyddio cyfrifiadur y teulu yn yr ystafell fwytia.

Bai ei rhieni oedd hynny. Un cyfrifiadur oedd gan y teulu – ac roedd rhaid i bawb rannu.

"Gelli di wneud dy waith cartref fan hyn" meddai ei mam "ac wedyn bydda i'n gallu dy helpu." Roedd gwneud gwaith cartref yn iawn – ond nid dyna pwrrpas cyfrifiadur. Roedd Lisa yn ei ddefnyddio i siarad, i glebran, i hel clecs... a doedd hi ddim yn gallu gwneud hynny yn yr ystafell fwytia!

Diolch byth am ei ffôn. O leiaf nawr doedd neb yn gwrando arni nac yn dilyn ei sgwrsio.

"Haia Lisa. T adre?" Neges gan Cari.

Roedd Lisa yn eistedd yn ei ystafell wely yn adolygu gwyddoniaeth –ond roedd sgwrs gyda Cari yn ormod o demtasiwn.

"Ydw. T'n OK?"

"Newyddion!" atebodd Cari.

Darllenodd Lisa y stori. Roedd Cari wedi gweld Ffion yn siop y fferyllydd. Roedd hi'n cerdded gyda'r Swyddog Diogelwch i'r swyddfa yn y siop. Roedd ganddi golur drud yn ei llaw – ond roedd y swyddog wedi cymryd y colur ganddi hi.

Geirfa

adolygu	- revise
anodd	- difficult
barn	- opinion
colur	- make up
crac	- angry
cyfreithwr	- solicitor
cystadleuaeth	- competition
difflas	- boring
dileu	- delete
dwyn	- to steal
dwl	- stupid
gwers	- lesson
gwrando	- listen
Gwyddoniaeth	- Science
heddlu	- police
past dannedd	- tooth paste
pergyllus	- dangerous
pwnc	- subject
rhyfedd	- strange
swnllyd	- noisy
taran	- thunder
ystafell fwyta	- dining room

"Dwyn!" atebodd Lisa. "Ha ha – nawr bydd hi mewn trwbl!"

Cytunodd Cari. Roedd stori fel hyn yn fêl ar fysedd Lisa. Roedd dwylo blewog gan Ffion. Roedd hi wedi cael ei dal yn dwyn. Byddai'r heddlu yn dod. Byddai hi mewn trwbl.

Roedd hyn YN newyddion da. Ychwanegodd Lisa y stori i'w ffrwd newyddion. Nawr byddai pawb yn gwybod. Ac roedd diddordeb gan bawb yn syth.

Aeth yr amser yn gyflym wrth i Lisa a Cari rannu'r hanes. Erbyn hyn roedd y stori wedi tyfu. Roedd yr heddlu wedi dod. Roedd Ffion wedi beicio crio. Roedd y Swyddog Diogelwch wedi gweiddi arni. Roedd hi wedi gadael mewn car gyda'r heddlu..... na, mewn fan heddlu....gyda'r seiren yn seinio.....

Mwynheuodd Lisa y sgwrs ac aeth i'r gwely yn hapus. Doedd hi ddim wedi adolygu ei gwaith Gwyddoniaeth ond o leiaf byddai dim rhaid iddi eistedd gyda Ffion yfory. Wedi'r cyfan, fydd hi ddim yn yr ysgol am sbel ar ôl y digwyddiad heno....

Ar y ffordd i'r ysgol y bore wedyn cofiodd Lisa am y sgwrs. Well iddi ddileu popeth ar y ffôn efallai – jyst rhag ofn i rhywun ei weld. Wrth gwrs, roedd ran o'r stori yn wir – ond doedd popeth ddim yn wir. Roedd y stori wedi ymestyn ychydig. Dileuodd bopeth yn ofalus.

Pan gyrhaeddodd Lisa adre roedd ei rhieni yn aros amdani. Roedd wyneb ei thad fel taran.

"Rho dy ffôn i fi" meddai ei thad. "Nawr!"

Rhoddodd Lisa'r ffôn iddo. Roedd hi'n gwybod bod dim byd pergyllus arno. Ond edrychodd ei thad ddim. Gosododd y ffôn yn ei boched a thaflodd foks at Lisa.

"Beth ydy hwn?" gofynnodd hi.

"Dy ffôn newydd" atebodd ei thad. "Ffôn sy'n costio pum punt. Does dim camera, does dim cerddoriaeth, does dim gwê. Dim ond ffôn. A phan wyt ti adre mae'r ffôn yn byw yn y gegin."

"Ond pam?" holodd Lisa yn syn. Meddyliodd am y ffôn drud, am y wê, am y camera...

"Achos hyn!" atebodd ei thad, a thaflodd bapurau ar y bwrdd. Papurau wedi eu printio gyda holl sgyrsiau neithiwr. Cochodd Lisa. Roedd popeth ar y papurau – popeth roedd hi wedi ei ddileu... Popeth...

"Ond..." dechreuodd ateb.

"Paid dweud gair!" gwaeddodd ei thad. "Tad Ffion roddodd rhain i fi. Gwelodd chwaer Ffion bopeth ar lein neithiwr."

"Ond cafodd Ffion ei dal yn dwyn."

"Naddo. Mae tad Ffion yn Swyddog Diogelwch yn y ganolfan siopa ac aeth hi i weld e ar ôl gwaith neithiwr. Dyna i gyd. Ti a Cari ysgrifennodd y stori arall. Dydy Ffion ddim mewn trwbl."

"Ond wnes i ddileu y cyfan" atebodd Lisa

"Do, ond cyn i fi wneud hynny roedd rhieni Ffion wedi cadw popeth, ei brintio a'i anfon ataf fi, at y Pennaeth yn yr ysgol ac at y cyfreithiwr."

Bai Cari oedd hyn. Hi ddechreuodd y stori ynt?

Roedd Lisa yn grac. Ond doedd hi ddim yn gallu dweud dim. Doedd ganddi ddim ffôn, dim gwê, dim byd...

Aeth i'r ystafell wely. Brwsiodd ei dannedd yn ofalus – ond roedd blas rhyfedd ar y past heno rhywsut.